

POSTANOWIENIE

Dnia 21 stycznia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania M. Ł.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział
w Tomaszowie Mazowieckim
o świadczenie uzupełniające i o rentę socjalną,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 21 stycznia 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Łodzi z dnia 18 marca 2025 r., sygn. akt III AUa 850/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża ubezpieczonego kosztami zastępstwa**
procesowego organu rentowego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Łodzi, wyrokiem z dnia 18 marca 2025 r., oddalił apelację M. Ł. od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 18 lipca 2023 r., uzupełnionego wyrokiem z dnia 14 listopada 2023 r., mocą których zmieniono zaskarżoną decyzję z dnia 17 stycznia 2022 r. i przyznano wnioskodawcy prawo do renty socjalnej na okres od dnia 1 lutego 2022 r. do dnia 30 stycznia 2027 r. oraz prawo do świadczenia uzupełniającego na okres od dnia 1 września 2021 r. do dnia 30 stycznia 2027 r.

Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z opinii biegłych neurologa, psychiatry i psychologa i ustalił, że stopień nasilenia występujących u wnioskodawcy schorzeń czyni go osobą całkowicie niezdolną do pracy oraz niezdolną do samodzielnej egzystencji okresowo, od daty ustania poprzednich świadczeń do dnia 30 stycznia 2027 r.

Przeprowadzone przez Sąd drugiej instancji uzupełniające postępowanie dowodowe z dodatkowych opinii biegłych sądowych neurologa i psychiatry, potwierdziło trafność rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego, że istniejąca u odwołującego się całkowita niezdolność do pracy i niezdolność do samodzielnej egzystencji ma charakter okresowy. Jeżeli zaś istnieje jakiegokolwiek prawdopodobieństwo według wiedzy medycznej, że poprawa stanu zdrowia może nastąpić, nie ma podstaw do orzekania niezdolności do pracy na stałe.

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik ubezpieczonego, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na jej oczywistą zasadność.

W odpowiedzi organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie od skarżącego na jego rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie kasacyjne według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie

prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej. Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny.

Zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (jednolity tekst: Dz. U. z 2025 r. poz. 420), świadczenie to przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia (pkt 1); w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia (pkt 2); w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej (pkt 3). Istotne jest zatem w sprawie o prawo do renty socjalnej ustalenie czy osoba ubiegająca się o prawo do tego świadczenia jest całkowicie niezdolna do pracy w związku ze schorzeniami, które powstały w okresach wymienionych w tym przepisie. Stosownie do art. 5 ust. 1 tej ustawy ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje lekarz orzecznik Zakładu na zasadach i w trybie określonych w ustawie emerytalnej. Wobec tego konieczne jest odwołanie się do definicji całkowitej niezdolności do pracy zawartej w ustawie emerytalnej, ponieważ w myśl art. 15 ustawy o rencie socjalnej w sprawach w ustawie tej nieuregulowanych stosuje się, między innymi art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz. U. z 2025 r. poz. 1749, dalej jako ustawa emerytalna, który zawiera definicję niezdolności do pracy. Zgodnie z tym przepisem niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po jej przekwalifikowaniu (ust. 1). Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy (ust. 2). Częściowo niezdolna do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji zawodowych. Dokonując analizy pojęcia "całkowita

niezdolność do pracy" w aspekcie art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, należy brać przy tym pod uwagę zarówno kryterium biologiczne (stan organizmu dotkniętego schorzeniami naruszającymi jego sprawność w stopniu powodującym całkowitą niezdolność do jakiegokolwiek pracy), jak i ekonomiczne (całkowita utrata zdolności do wykonywania jakiegokolwiek pracy). Osobą całkowicie niezdolną do pracy w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej w związku z art. 12 ust. 2 ustawy emerytalnej jest więc osoba, która spełniła obydwa te kryteria, a więc jest dotknięta upośledzeniem zarówno biologicznym, jak i ekonomicznym (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2019 r., III UK 319/18, LEX nr 3561508).

Niezdolność do pracy co do zasady orzeka się na okres nie dłuższy niż 5 lat, z zastrzeżeniem, że może być orzeczona na okres dłuższy, jeżeli według wiedzy medycznej nie ma rokowań co do odzyskania zdolności do pracy przed upływem tego okresu (por. art. 13 ust. 2 i 3 ustawy emerytalnej). Orzeczenie o niezdolności do pracy na okres dłuższy niż 5 lat nie jest także orzeczeniem stwierdzającym tę niezdolność na zawsze, lecz tylko prognozą, zgodną ze stanem wiedzy medycznej, że wcześniej nie zajdą zmiany zdrowia badanego, uzasadniające zmianę oceny niezdolności do pracy. Zmienności stanu niezdolności do pracy jako przesłanki (ryzyka) ubezpieczenia odpowiadają przepisy prawa materialnego, które wprowadzają zasady aktualizowania decyzji ustalających prawo do świadczeń w relacji do stanu faktycznego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2018 r., I UK 179/17, LEX nr 2519343).

Mając powyższe na uwadze, nie można dopatrzyć się w zaskarżonym wyroku elementarnych błędów, skoro według opinii biegłych, powołanych przez Sądy obu instancji, istniejąca u odwołującego się całkowita niezdolność do pracy i niezdolność do samodzielnej egzystencji ma charakter okresowy.

Końcowo, należy wskazać, że Sąd Najwyższy, rozstrzygając o skardze, jest, zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem kwestionowania

wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c. jest *a limine* niedopuszczalny.

Mając powyższe na uwadze, tak skonstruowany wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie może być uznany za prawidłowy, co powoduje, że skarga, w ramach przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., nie mogła zostać przyjęta do rozpoznania. Z powyższych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w myśl art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach orzeczono zgodnie z art. 102 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

AGM

[a.ł.]